

Plejeplan for Sadelmager- og Langemose 2018-2028

Kerteminde
Kommune

Indhold

Indledning	3
Beskyttelsesmæssig status.....	3
Beskrivelse af området og potentiale	3
Trusler:	3
Udfordringer i forhold til afgræsning.....	4
Udfordringer i forhold til hydrologi	4
Potentiale:	4
Målsætning	4
Life-projektet.....	4
Indgåede aftaler.....	4
Rydning af tilgroede strandeng, rigkær og avneknippemose.....	4
Tekniske anlæg og dyr.....	5
Sikring af plejen af de nuværende strandenge, rigkær og avneknippemose.....	5
Retningslinjer for driften af projektområdet:.....	5
Overvågning.....	5
Offentlig adgang og Information:	5
Kortbilag.....	6

Indledning

Som en del af EU Life-projektet, Life 70, indgår et snævert stykke natur langs kysten ved Måle Strand. Området består bl.a. af to moseområder som hedder Sadelmager Mose og Langemose. Derudover findes en mosaik af forskellige naturtyper så som strandenge (1330), kalkoverdrev (6210), surt overdrev (6230), tidvis våd eng (6410), rigkær (7230) og avneknippemose (7210).

Projektområdet udgør 35 ha, og ejes af Hverringe Gods.

Der er kortlagt 16,6 ha habitatnatur indenfor projektområdet. Området ligger tæt op af intensivt drevene arealer som øger risikoen for næringsstofbelastning i de mere følsomme områder. Derudover har projektet også nogle udfordringer med især Tagrør (*Phragmites australis*) som har en kraftig udbredelse nogle steder i området.

Plejeplanen beskriver de tiltag, der kan bruges for at nå de opstillede mål for områdets udvikling hen imod en gunstig bevaringsstatus, og hvordan de forskellige anlæg og installationer skal vedligeholdes fremover. Plejeplanen er gældende fra perioden 2018-2028.

Plejeplanen er udarbejdet i medfør af aktion A3 i EU Life projektet. Plejeplanen optages som et bilag til Natura 2000 handleplanen for Natura 2000 område nr.109, hvorved plejeplanen bliver gjort "lovmæssig operationel".

Beskyttelsesmæssig status

Sadelmager Mose og Langemose er beliggende i Natura 2000 område 109, "Havet mellem Romsø og Hindsholm samt Romsø" som udgør habitatområde H93

Hele projektområdet er beskyttet jævnfør § 3 i naturbeskyttelsesloven og den sydlige del af området er fredet. Hele området ligger indenfor strandbeskyttelseslinjen.

Beskrivelse af området og potentiale

Natura 2000-området har et areal på 4.328 ha, hvoraf ca. 93% udgøres af hav. Øen Romsø har et areal på ca. 109 ha.

Alle landområder inklusiv Romsø, som er berørt af denne plan ejes af Hverringe Gods og ligger i Kerteminde Kommune.

Den vestlige del af Natura 2000-området er et smalt naturområde bestående af en mosaik af de lysåbne naturtyper strandeng, rigkær, avneknippemose og surt overdrev på højere bund.

Den væsentligste naturforvaltningsmæssige opgave i området knytter sig til at fastholde og sikre en hensigtsmæssig drift/pleje af de sammenhængende lysåbne naturtyper.

Trusler:

Naturtyperne er truet af arealreduktion, fragmentering, næringsstofbelastning og tilgroning. Der er en u hensigtsmæssig hydrologi som følge af dræning og grøftning som udgør en trussel mod områdets strandenge, avneknippemose og rigkær.

Udfordringer i forhold til afgræsning

Kombinationen af høj og lavt liggende natur i samme fold gør, at kreaturerne i lange perioder foretrækker at afgræsse de højere liggende overdrevarsarealer frem for rigkærene. Det betyder, at overdrevene bliver afgræsset meget hårdt i hele sommerperioden med en meget dårlig blomstring til følge. Overdrevene er så næringsfattige, at der kun er behov for en meget begrænset afgræsning her. Der er derfor en risiko for at naturtypen kommer i ugunstig bevaringsstatus. Ved at frahegne overdrevene om sommeren vil dyrene blive tvunget til at afgræsse rigkærene, mens at overdrevene får lov at ligge ugræsset hen. Dette vil gavne blomstringen af overdrevarsarterne samtidig med, at der vil være mere føde på overdrevene om vinteren, hvor dyrene har brug for de højere liggende arealer.

Udfordringer i forhold til hydrologi

For at opnå gunstig bevaringsstatus i rigkærene er der brug for at forbedre hydrologien i området. De mange drænrender som gennemskærer mosen er med til at give en uheldig bevægelse af grundvandet. Når drænrenderne løber over tilføres der desuden næringsholdigt vand til rigkærene. Vedligeholdelsen af renderne er også uheldig, da der tilføres næring til rigkærene når renderne oprenses og materialet ligges op i rigkærene. Drænrenderne vanskeliggør desuden dyrenes bevægelse rundt i mosen.

Potentiale:

Potentialet er, at ved at modgå de forskellige trusler mod områdets naturværdier som fx tilgroning, eutrofiering og fragmentering, kan man bevare de oprindelige naturtyper som fx strandeng, rigkær og avneknippemose, og dermed sikre levestruktur for en række arter som høre hjemme i lige netop disse naturtyper.

Målsætning

- Formålet med projektet er at udvide og forbedre arealet med naturtypen rigkær (7230) med ca. 10 ha.
- Forbedre afgræsningen på ca. 0,6 ha med naturtypen 7210* kalkrige moser og sumpe med hvas avneknippe, 5 ha rigkær (7230) og 5 ha strandeng (1330).
- Projektet skal forbedre ynglemulighederne for strandtuds (Epidalea calamita) ved at etablere 5 vandhuller.

Life-projektet

Her beskrives den forventede naturmæssige effekt ved at gennemføre de enkelte aktiviteter.

Indgåede aftaler

Der er lavet en simpel aftale med Hverringe Gods om naturpleje på projektområdet. Aftalen er ikke tinglyst.

Rydning af tilgroede strandeng, rigkær og avneknippemose

Der er i projektet blevet ryddet ca. 2,5 ha rødsbevoxsning og krat. De ryddede områder er blevet indhegnet med kreaturhegn og er efterfølgende overgået til at blive plejet via ekstensiv afgræsning med kreaturer.

Udover rydningerne er der af flere omgange foretaget afbrænding af tagrør (*Phragmites australis*) og hvas avneknippe (*Cladium mariscus*) på ca. 10 ha.

Tekniske anlæg og dyr

For at klargøre området til naturpleje er der opsat og indkøbt følgende (se kortbilag):

- Der er blevet etableret to læskure
- Der er blevet etableret ca. 13 km hegn
- Der er blevet opsat drikkeanordninger to steder.
- Der er indkøbt 5 lånedyr.
- Der er indkøbt en mobil fangfold.

De forventede resultater af det gennemførte EU-Life projekt er følgende:

Sikring af plejen af de nuværende strandenge, rigkær og avneknippemose

Kommunen sikre at området plejes efter gældende bestemmelser og retningslinjer, ved at lave aftaler med Hverringe Gods og ved at bidrage til driften med 5 kreaturer som indgår i afgræsningen af arealerne. Derudover tilser Kerteminde Kommune områderne regelmæssigt og er i løbende dialog med Hverringe Gods om planlægningen af plejen og eventuelle indgreb således at det sikres at området udvikler sig hen imod en natur med gunstig bevaringsstatus.

Retningslinjer for driften af projektområdet:

- Afgræsning skal forgå med kreaturer i perioden 1. april til 1. november eller længere, hvis arealets tilstand tillader det.
- Tilskuds fodring må ikke finde sted inden for Natura2000 afgrænsningen.
- Høslæt og afbrænding kan bruges som supplement i de år, hvor kreaturerne har svært ved nå dele af områderne.
- Afbrænding kan bruges som et effektivt middel til fjernelse af tagrør (*Phragmites australis*).
- Græsningstryk vurderes og fastsættes i samarbejde mellem ejer, kommunen og dyre-holder.
- De højere liggende arealer bør frahegnes i sommerhalvåret, således at kreaturerne bliver tvunget ud og afgræsse de lavere liggende områder i denne periode.
- Der er indkøbt 5 kreaturer som kommunen ejer, med det formål at de kan bruges til helårsgræsning hvor dette er muligt.
- Såfremt væsentlige forudsætninger for plejeplanen ændres, kan den revideres indenfor 10-års perioden.

Overvågning

Den faktiske naturmæssige effekt for naturtyper og arter vil løbende blive fulgt i det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

Offentlig adgang og Information:

Ved området er der opsat en informationstavle og der er lavet en informationsfolder.

Kortbilag

